

गुणवंत मुलामुलींना परदेशात उच्च शिक्षण घेण्यासाठी शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ करिता शिष्यवृत्ती मंजूर करणेबाबत....

महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग,
शासन निर्णय क्र.पशियो-२०२४/प्र.क्र.३७९/तांशि-४
मंत्रालय विस्तार इमारत, मादाम कामा मार्ग,
हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई-४०००३२.
दिनांक : ०५ मार्च, २०२५.

वाचा :-

- १) शासन निर्णय, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, क्र.संकीर्ण-२०१८/प्र.क्र.२१८/तांशि-४, दि.०४.१०.२०१८.
- २) शासन शुद्धिपत्रक, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, क्र.संकीर्ण-२०१८/प्र.क्र.२१८/तांशि-४, दि.३०.१०.२०१८.
- ३) शासन निर्णय, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, क्र.संकीर्ण-२०२१/प्र.क्र.११६/तांशि-४, दि.०६.०९.२०२१.
- ४) शासन निर्णय, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, क्र.बैठक-२०२२/प्र.क्र.१८८/तांशि-४, दि.३१.०७.२०२३.
- ५) शासन शुद्धिपत्रक, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, क्र.शिष्यवृ-२०२४/प्र.क्र.२४३/तांशि-४, दि.०६.०८.२०२४.
- ६) संचालक, तंत्र शिक्षण यांचे पत्र क्र.१८/तंशिंसं/परदेशी शिष्यवृत्ती/२०२४/३८४, दि.३०.०९.२०२४.
- ७) शासन समक्रमांक दि.०९.१०.२०२४ रोजीचा शासन निर्णय.
- ८) संचालक, तंत्र शिक्षण यांचे पत्र क्र.१८/तंशिंसं/परदेशी शिष्यवृत्ती/२०२५/६६, दि.१०.०२.२०२५.

प्रस्तावना :-

परदेशातील उच्च शिक्षणासाठी खुल्या प्रवर्गातील गुणवंत मुलामुलींना शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ पासून शिष्यवृत्ती योजना लागू करण्यात आली आहे. सदर योजनेतर्गत प्रत्येक शैक्षणिक वर्षामध्ये पदव्युत्तर पदवी / पदव्युत्तर पदविका आणि पीएच.डी. अभ्यासक्रमासाठी प्रत्येकी १० याप्रमाणे एकूण २० लाभार्थ्यांची निवड करण्यात येत होती. तथापि, दि.३१.०७.२०२३ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४ पासून पदव्युत्तर पदवी / पदव्युत्तर पदविका अभ्यासक्रमासाठी लाभार्थी विद्यार्थीसंख्या १० वरून ३० करण्यात आली आहे. त्यामुळे सदर योजनेसाठी लाभार्थ्यांची संख्या ४० झालेली आहे. सदर योजनेची कार्यपध्दती व निवड प्रक्रीया ही दि.०४.१०.२०१८ च्या शासन निर्णयान्वये विहित करण्यात आलेली आहे. तसेच सर्व विभागांच्या परदेश शिष्यवृत्ती योजनेत एकवाक्यता येण्याच्या उद्देशाने सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने दि.२५.०७.२०२४ रोजी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयानुसार, या विभागाच्या दि.०४.१०.२०१८ रोजीच्या शासन निर्णयामध्ये आवश्यक सुधारणा करण्याकरिता दि.०६.०८.२०२४ रोजी शासन निर्णय निर्गमित करण्यात आलेला आहे.

या शिष्यवृत्ती योजनेच्या अनुषंगाने शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ करीता पी जी अभ्यासक्रमाच्या २५ व पी एच डी अभ्यासक्रमाच्या १ विद्यार्थ्यांस अशा एकूण २६ विद्यार्थ्यांना २०२४-२५ ची परदेशी शिष्यवृत्ती संदर्भ क्र. ७ येथील शासन निर्णयान्वये मंजूर करण्यात आली आहे. परदेशी शिष्यवृत्तीसाठी एकूण ४० जागा निश्चित करण्यात आलेल्या असल्याने व २६ उमेदवारांना शिष्यवृत्तीसाठीची शिफारस निवड समितीने केल्याने, सदर दि.२३.०९.२०२४ च्या निवड समितीच्या बैठकीमध्ये दुसऱ्या टप्प्यांतर्गत परदेशी शिष्यवृत्तीसाठी अर्ज मागविण्यात यावेत, असे निर्देशित केले होते. त्यानुसार दि.२७.०९.२०२४ ते दि.०५.१०.२०२४ या कालावधीमध्ये ऑनलाईन पध्दतीने तंत्रशिक्षण संचालनालयाकडून अर्ज मागविण्यात आले. त्या अनुषंगाने ऑनलाईन पोर्टलवर प्राप्त झालेल्या अर्जांची छाननी करून ते दि.०२.०९.२०२५ रोजीच्या छाननी समितीच्या बैठकीत सादर करण्यात आले. छाननी समितीने सदर अर्जांची छाननी करून व पात्रतेच्या अटी/शर्ती तपासून विद्यार्थ्यांची यादी समितीच्या शिफारशीसह निवड समितीपुढे निर्णयार्थ सादर केली. अपर मुख्य सचिव (उच्च व तंत्र शिक्षण) यांच्या अध्यक्षतेखालील निवड समितीची दि.०३.०२.२०२५ रोजी बैठक झाली. सदर बैठकीत घेतलेल्या निर्णयानुसार शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ करीता पात्र ठरलेल्या विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती अनुज्ञेय करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

परदेशातील उच्च शिक्षणासाठी खुल्या प्रवर्गातील "गुणवंत मुलामुलींना परदेशात उच्च शिक्षणासाठी शिष्यवृत्ती" योजनेंतर्गत सन २०२४-२५ करीता पी.जी. अभ्यासक्रमाच्या एकूण ४ उमेदवारांना पुढीलप्रमाणे शिष्यवृत्ती मंजूर करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

अ. क्र.	शाखा	एकूण उपलब्ध जागा (आंत परिवर्तना नंतर)	निवड झालेल्या विद्यार्थ्यांचे नांव	प्रवेश घेतलेल्या अभ्यासक्रमाचे नांव	प्रवेश घेतलेल्या परदेशी विद्यापीठाचे नांव
१	विज्ञान	०१	१) तुलसी गणेश गुप्ता	Msc Cancer Research and Molecular Biomedicine	The University of Manchester, United Kingdom
२	व्यवस्थापन	०२	१) जान्हवी राजेंद्र मोझे	Master of Mangement and Globle Business	Monash University, Australia
			२) रिबा अस्लम शेख	Msc in Management	Queen Mary University of London, United Kingdom
३	अभियांत्रिकी/वास्तुकला शास्त्र	०१	१) राजवीरसिंह जगदीशसिंह बैस	Master Engineering In Mechanical and Industrial Engineering	University Of Toronto, Canada
एकूण विद्यार्थी		०४			

२. वरील नमूद केलेल्या पात्र विद्यार्थ्यांना खालील अटींच्या अधीन राहून शिष्यवृत्ती मंजूर करण्यात येत आहे:-

१. सदर शिष्यवृत्ती मंजूर करण्यासाठी शासनाने वेळोवेळी विहित केलेल्या निकषांचे पालन करण्यात यावे.
२. ही शिष्यवृत्ती गृह चौकशीच्या अधीन राहून मंजूर करण्यात आली असून, गृह चौकशीमध्ये विद्यार्थ्यांचा शिष्यवृत्तीचा अर्ज दाखल करताना चूकीची माहिती सादर केली असल्याचे निदर्शनास आल्यास सदरची शिष्यवृत्ती रद्द करण्यात येईल.
३. कोणत्याही विद्यार्थ्यांने खोटी माहिती / कागदपत्रे सादर केल्याचे सिध्द झाल्यास अथवा शासन निर्णयामध्ये नमूद केल्याप्रमाणे, कर्तव्यात कसूर केल्यास, त्यास ताबडतोब पुढील शिक्षणासाठी अटकाव (Debarred) केला जाईल व त्याच्याकडून झालेल्या खर्चाची १५ टक्के चक्रवाढ व्याजाने वसूली करण्यात येईल, अशा विद्यार्थ्यांचा काळ्या यादीत समावेश केला जाईल. तसेच, प्रचलित कायदानुसार त्याच्याविरुद्ध कारवाई करण्यात येईल आणि त्यांनी दिलेले जामिनदार आणि संदर्भ अधिकारी / व्यक्ती यांना सुध्दा ही बाब लेखी स्वरूपात कळविण्यात येईल.
४. ही शिष्यवृत्ती मंजूर करण्यात आलेल्या विद्यार्थ्यांने राज्यात परत येऊन त्याच्या अभ्यासक्रमाचा लाभ राज्यास होईल, याकरीता आवश्यकतेनुसार राज्य शासनास सेवा देणे अपेक्षित आहे. त्याबाबतचे बंधपत्र विद्यार्थ्यांने देणे आवश्यक राहिल.
५. ही शिष्यवृत्ती मंजूर केलेल्या विद्यार्थ्यांने दि.०४.१०.२०१८ व दि.०६.०८.२०२४ रोजीच्या शासन निर्णयात विहित केलेल्या अटी व शर्तीची पूर्तता करण्याबाबतचे बंधपत्र / हमीपत्र सादर करणे आवश्यक राहिल.

३. शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ करीता शिष्यवृत्ती मंजूर करण्यात आलेल्या विद्यार्थ्यांना द्यावयाच्या शिष्यवृत्तीच्या रकमेची अचूक परिगणना करण्याची जबाबदारी तंत्र शिक्षण संचालनालयाची असेल. तंत्र शिक्षण संचालनालयाने दि.०४.१०.२०१८ व दि.०६.०८.२०२४ च्या शासन निर्णयातील तरतुदी विचारात घेऊन शिष्यवृत्तीच्या रकमेची परिगणना करावयाची आहे. शासन आदेशात नमूद कोणत्याही अटी/शर्तीची पूर्तता होत नसल्यास ही शिष्यवृत्ती मंजूर करण्यात येऊ नये.

४. सदरचा खर्च हा खालील लेखाशीर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा व त्या-त्या आर्थिक वर्षामध्ये उपलब्ध असलेल्या तरतूदीमधून भागविण्यात यावा.

“मागणी क्र.डब्ल्यू-३, २२०३ तंत्रशिक्षण-१०७ शिष्यवृत्त्या (००)(०१) गुणवंत मुलामुलींना परदेशात उच्च शिक्षणासाठी शिष्यवृत्ती मंजूर करणे (२२०३ ३५५१) (कार्यक्रम)”

वरील खर्चासाठी संचालक, तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांना प्राधिकृत करण्यात येत असून त्यांच्या कार्यालयातील आहरण व संवितरण अधिकारी असलेले लेखाधिकारी यांनी सदर रक्कम आहरित करून अदा करावी.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देण्यात आला असून त्याचा संकेतांक क्रमांक २०२५०३०५१२२९३०४८०८ असा आहे. सदर आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(अजितकुमार थोरात)
कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत :-

१. मा.राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
२. मा.मुख्यमंत्र्यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा. उप मुख्यमंत्री (गृहनिर्माण, नगर विकास) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा. उप मुख्यमंत्री (अर्थ व नियोजन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा. मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
६. मा.मंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे विशेष कार्य अधिकारी
७. मा. राज्यमंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे विशेष कार्य अधिकारी
८. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई
९. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानसभा, विधानभवन, मुंबई
१०. सर्व प्रशासनिक विभागाचे अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/ सचिव, मंत्रालय, मुंबई
११. आयुक्त, समाजकल्याण आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
१२. आयुक्त, आदिवासी विकास आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक
१३. आयुक्त, कृषी, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१४. आयुक्त, दुग्ध व्यवसाय विकास/ आयुक्त, मत्स्य व्यवसाय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
१५. संचालक, तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
१६. संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१७. संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
१८. संचालक, माहिती तंत्रज्ञान, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
१९. संचालक, कला संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
२०. कुलसचिव, सर्व कृषी / अकृषी विद्यापीठे
२१. कुलसचिव, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर तंत्रशास्त्र विद्यापीठ, लोणेरे, ता.माणगांव, जि.रायगड
२२. सहसंचालक, तंत्र शिक्षण विभागीय कार्यालये (सर्व), (संचालक, तंत्र शिक्षण यांच्यामार्फत)
२३. सहसंचालक, उच्च शिक्षण, विभागीय कार्यालये (सर्व)
२४. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई (प्रसिध्दीसाठी)
२५. महालेखापाल - १/२ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, मुंबई / नागपूर
२६. महालेखापाल - १/२ (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई / नागपूर
२७. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
२८. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई.

२९. सह सचिव/उप सचिव (मशि/विशि/अर्थसंकल्प), उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
३०. अपर मुख्य सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे स्वीय सहायक.
३१. कक्ष अधिकारी / अवर सचिव (तांशि-३/विशि-३/मशि-२/मशि-४/तांशि-५/तांशि-६/साशि-९), उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
३२. निवडनस्ती/तांशि-४.